

Votre Programme Matmidim – Chiour BETH

Semaine du 27 fevrier au 3 mars 2022

Souguia n° 55

ט"ו

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Misvat Assé Ché hazman Grama (1)

Cette semaine nous étudions la première partie de la Souguia de Misvot Assé chéazman Grama : les femmes sont exemptées des Mitsvot positives qui dépendent du temps. Il faudra comprendre la raison ainsi que la définition exacte d'une MACZG, afin de savoir quelles Mitsvot entrent dans cette catégorie. Puis nous définiront quel niveau de Ptour elles ont : si une femme accomplit la Mitsva quand même, est-ce compté comme une Mitsva ? Mettre les Tsitsit repousse-t-il le Chaatnez aussi pour elles ?

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁלֹא יֵאָרַע דְּבַר תִּקְלָה עַל יָדֵי, וְלֹא אֶכְשָׁל בְּדַבֵּר הַלְכָה, וְיִשְׁמְחוּ בִּי חֲבֵרֵי, שְׁלֹא אֵמַר עַל טָמֵא טְהוֹר וְלֹא עַל טְהוֹר טָמֵא, וְלֹא עַל מִתָּר אָסוּר וְלֹא עַל אָסוּר מִתָּר, וְלֹא יִכְשְׁלוּ חֲבֵרֵי בְּדַבֵּר הַלְכָה וְאֶשְׁמַח בָּהֶם. כִּי יִי יִתֵּן חֲכָמָה מִפִּי וְדַעַת וְתְבוּנָה. גַּל עֵינַי וְאֲבִיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ

Tephila après le Limoud

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁשִׁמְתָּ חֻלְקֵי מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ. וְלֹא שִׁמְתָּ חֻלְקֵי מִיּוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שְׂאֲנִי מְשֻׁכִּים וְהֵם מְשֻׁכִּימִים. אֲנִי מְשֻׁכִּים לְדַבְרֵי תוֹרָה וְהֵם מְשֻׁכִּימִים לְדַבְרֵי בְטָלִים. אֲנִי עֹמֵל וְהֵם עֹמְלִים. אֲנִי עֹמֵל וּמְקַבֵּל שְׂכָר וְהֵם עֹמְלִים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שְׂכָר. אֲנִי רֵץ וְהֵם רֹצִים. אֲנִי רֵץ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְהֵם רֹצִים לְבָאָר שְׁחַת. שְׁנַאֲמַר וְאִתָּה אֱלֹהִים תוֹרְדִם לְבָאָר שְׁחַת. אֲנִישֵׁי דְמִים וּמְרָמָה לֹא יִחְצוּ יְמֵיהֶם, וְאֲנִי אֶבְטַח בְּךָ

Programme du Dimanche

L'étude aujourd'hui est dédiée pour la Réfoua Chéléma de

Dan ben David

1. La source du principe

Etudier la Guemarra suivante. Pour aller plus loin, vous pouvez aller voir cette Guemarra sur place qui développe d'autres point sur notre sujet

משנה מסכת קידושין פרק א משנה ז

כל מצות הבן על האב אנשים חייבין ונשים פטורות וכל מצות האב על הבן אחד אנשים ואחד נשים חייבין וכל מצות עשה שהזמן גרמה אנשים חייבין ונשים פטורות וכל מצות עשה שלא הזמן גרמה אחד אנשים ואחד נשים חייבין וכל מצות לא תעשה בין שהזמן גרמה בין שלא הזמן גרמה אחד אנשים ואחד נשים חייבין חוץ מביל תשחית ובל תקיף ובל תטמא למתים

האשה נקנית פרק ראשון קידושין לד.

ומצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות: מנלן
גמר מתפילין מה יתפילין נשים פטורות אף
כל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות
ותפילין גמר לה מתלמוד תורה מה תלמוד
תורה נשים פטורות אף תפילין נשים פטורות

2. La raison du Ptour

Etudier l'Abodroham et le Kolbo qui expliquent pourquoi la Torah a exempté les femmes de MACZG, les incidences peuvent être multiples, comme on le verra plus loin. Les mots en petits caractères sont optionnels.

ספר אבודרהם סדר תפילות של חול שער ג' - ברכת המצות ומשפטיהם

כל ישראל חייבין בכל מצות האמורות בתורה אחד מצות עשה ואחד מצות לא תעשה. והנשים חייבו' בכל מצות לא תעשה (קדושין כט א, לה א) שהאשה הוקשה לאיש לכל עונשין שבתורה שנא' (במדבר ה, ו) איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם [...] וכל מצות עשה שלא הזמן גרמא נשים חייבות חוץ מפריה ורביה ותלמוד תורה [...] והטעם שנפטרו הנשים מהמצות עשה שהזמן גרמא לפי שהאשה משועבדת לבעלה לעשות צרכיו. ואם היתה מחוייבת במצות עשה שהזמן גרמא אפשר שבשעת עשיית המצוה יצוה אותה הבעל לעשות מצותו ואם תעשה מצות הבורא ותניח מצותו אוי לה מבעלה ואם תעשה מצותו ותניח מצות הבורא אוי לה מיוצרה לפיכך פטרה הבורא ממצותיו כדי להיות לה שלום עם בעלה. וגדולה מזו מצאנו שהשם הגדול הנכתב בקדושה ובטהרה נמחה על המים כדי להטיל שלום בין איש לאשתו (שבת קטז, א). **ויש שבע מצות עשה שהזמן גרמא ונשים חייבות בהן** ואלו הן שמחה והקהל וקידוש היום ואכילת מצה בלילי הפסח ומקרא מגילה ונר חנוכה וד' כוסות של פסח.

שמחה הי' גזירת הכתוב שנאמר (דברים טז, יד) ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך. והקהל דכתיב גם כן שנאמר (דברים א, יב) הקהל את העם האנשים והנשים והטף. קידוש היום וכו' כדאמרין בברכות (כ, ב) נשים חייבות בקדוש היום דבר תורה דאמר קרא (שמות כ, ח דברים ה, יב) זכור ושמור כל שישנו בשמירה ישנו בזכירה והני נשי הואיל ואיתנהו בשמירה איתנהו בזכירה. ואכילת מצה בלילי הפסח ג"כ מזה הטעם שנאמר (דברים טז, ג) לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עוני ואמרין בפסחים (מג, א) כל שישנו בבל תאכל חמץ איתנהו בקום אכול מצות. והני נשי הואיל ואיתנהו בבל תאכל חמץ איתנהו בקום אכול מצה. ומקרא מגילה ונר חנוכה וד' כוסות של פסח מפני שאמרו רז"ל בשלשתן (מגילה ד שבת כג פסחים קח) שאף הן היו באותו הנס

ופרש"י בשם הר"י יצחק הלוי, במקרא מגילה לפי שעיקר הנס נעשה על ידי אסתר המלכה, וכן פי' בנר חנוכה שעיקר הנס נעשה ע"י אשה ששמה יהודית שקצצה ראשו של אנטיוכוס, וכן פי' בד' כוסות של פסח כדאמרין בפרקא קמא דסוטה (יא, א) בשכר נשים צדקניות שבאותו הדור נגאלו ישראל ממצרים שנא' (תהלים סח, ב) מוציא אסירי' בכושרו' אל תקרי בכושרות אלא בכשרות בזכות נשים כשרות. וכתב הר"י יצחק ב"ר אברהם דלשנא דאף הן היו דמשמע שהן טפלות לא אתי שפיר לפי פי' רש"י דהוה ליה למימר שהן היו עיקר הנס. ועוד דבירו' דמגילה (עי' פ"ב ה"ה) לא משמע כפירושו דאמרין התם ר' יונה אבוה דר' מונא היה מתכוון לקרותה לפני הנשים שבביתו שהכל היו בספק פי' בספק להשמיד להרוג ולאבד. ולפי פי' רש"י היה לו לומר לפי שהן היו עיקר הנס. ע"כ נראה פי' הירושלמי עיקר, וכן בנר חנוכה וד' כוסות של פסח שחייבות בהן לפי שאף הן היו בסכנה כשצרו עליהם מלכי יון וגם היו משועבדות במצרים. ואם תאמר אפילו קטנים יהיו חייבין במגלה דהא כתיב (אסתר ג, יג) טף ונשים, ואף על גב דבירושלמי (שם) תני בר קפרא צריך לקרותה לפני נשים ולפני קטנים שאף הן היו בספק מ"מ בגמרא דידן לא קאמר אלא נשים חייבות בלבד ופליגי על הירושלמי. ויש לומר דנשים כיון דאיתנהו במצות לא תעשה ובמצות עשה שלא הזמן גרמא הטילו עליהן מצות מגלה אף על פי שהיא מצות עשה שהזמן גרמא כיון שהן היו באותו הנס אבל קטנים דלא שייכי במצות כלל לא מחייבין להו אף על פי שהיו באותו הנס ע"כ. ולולי זה הטעם דאף הן היו לא היו חייבות בהן מפני שהן מצות עשה שהזמן גרמא ואף על פי שהן דרבנן דכל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון. ואם תאמר והרי בסוכה כתיב (ויקרא כג, מג) כי בסוכות הושבתי את בני ישראל ונשים היו באותו הנס ואפילו הכי הם פטורין כדאיתא בסוכה בפ' הישן (כח, א). וי"ל דסוכה שהיא דאורייתא לא נתחייבו נשים מטעם שאף הן היו באותו הנס אבל מצות דרבנן נראה להם לתקן גם לנשים מטעם שאף הן היו באותו הנס. וכתב ר"ת שהנשים חייבות בשלש סעודות שאף הן היו באותו הנס של מן דלחם משנה לקטו כולם בערב שבת. וכן חייבות לבצוע על שתי ככרות. ועוד דבעשה דרבנן שוות בכל עד כאן. ומצאתי כתוב שהנשים חייבות בהבדלה מדרבנן כיון שחייבות בקדוש כמו שאמרנו למעלה ממה שנאמר (ויקרא ו) ולהבדיל בין הקדש ובין החול

ספר כולבו סימן עג

כתב הבעל המלמד ז"ל בפרשת לך לך באות הברית אשר כרת השם עם האבות הוא שימול כל זכר בשר ערלתו ודי אות הברית לזכרים לפי שהנקבה היא לעזר הזכר ואל אישה תשוקתה והוא ימשול בה להנהיגה ולהדריכה בדרכיו ולעשות כל מעשיה על פיו והיותה על הדרך הזה הוא סבה ג"כ שהיא פטורה מכל מצות עשה שהזמן גרמה כי אלו היתה טרודה לעשות המצוה בזמנה היה הבעל בלא עזר בזמנים ההם והיתה הקטטה נופלת בהם, ותסור הממשלה המכוונת לתועלתו ולתועלתה ולפי הטעם הזה הספיק האות בזכרים עכ"ל

Les mots du jour à apprendre :

Il est allé	אָזל
Elle est allée	אָזלאַ
Elle va	אָזלָה

Programme du lundi

L'étude aujourd'hui est dédiée pour la Réfoua Chéléma de

Chimon ben Juliette

3. Les incidences de l'explication du Abodroham

Lorsque la Mitsva peut-être accomplie par un Chaliah'

פני יהושע מסכת קידושין דף כט עמוד א

תוספות ד"ה אותו [...] מיהו בעיקר קושית התוס' היה נראה לי לתרץ בענין אחר דלא שייך האי כללא דמצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות אלא במצות הגוף שאי אפשר לקיים ע"י שליח כגון כל הנך דקחשיב לקמן לולב שופר סוכה ותפילין משא"כ במצות האב על הבן דאפשר לקיים ע"י שליח אפשר

דלא שייך האי כללא, כן נראה לי ברור וקרוב לזה יש בחידושי הריטב"א, ועיין מה שאכתוב לקמן בזה (בדף ל"ד ע"א) בלשון התוס' בד"ה מעקה ודו"ק

אור שמח הלכות טומאת צרעת פרק יא הלכה ו

[...] דע דכיו"ב בארתי במק"א, לפי הטעם שכתבו דמשו"ה אשה לא מפקדא על מ"ע שהז"ג משום דמשועבדת היא או לאב או לבעל, יתכן דדוקא מ"ע שאין לקיימה ע"י שליח, ולכן חשיב מזוזה ומעקה, שבבית שהיא דרה מוכרח להיות מזוזה ומעקה, לכן רק משום שאין הזמן גרמא, אבל מילה ובכורים ושריפת נותר דאפשר ע"י שליח לא פטרינן זה משום שהזמן גרמא, רק במילה צריך קרא לפוטרה, ואכמ"ל ודוק

Lorsque la Mitsva s'accomplit sans action

שו"ת שואל ומשיב מהדורה קמא חלק א סימן סב

[...] ולפענ"ד נראה דהנה כל הטעם דבל"ת השוה הכתוב אשה לאיש הוא דכל הטעם דמ"ע שהז"ג נשים פטורות משום דנשים ברשות בעליהן הן ולפ"ז זה שייך במ"ע דצריך מעשה ותלוי בזמן ואולי בעליהן לא ירצו שיעשו זאת אבל בל"ת היא מניעה שלא לעשות ל"ש שרשות אחרים עליהן משום דבשליה ל"ש זאת [...]

שו"ת רבי עקיבא איגר החדשות סימן פ

מ"ש ידידי נ"י על דברי תוס' קדושין ל"ד דדווקא במצות עשה דקום ועשה נשים פטורות כמו בתפלין אבל במצות דשב ואל תעשה דהיינו עשה דשבתון. הדבר יקר ומסתבר [...]

Lorsque le mari devra accomplir la Mitsva si son épouse ne la fait pas

שו"ת שואל ומשיב מהדורה תניינא חלק ג סימן פט

הנה מה שהקשה בהא דכתב הרמב"ם פ"א מבית הבחירה הי"ב דהכל חייבים לסעד בעצמם ובמונם אנשים ונשים כמקדש המדבר וע"ז הקשה דהא הו"ל מ"ע שהז"ג דאין בונין בלילה ולא ביום טוב וא"כ פטורין הנשים. והנה לפמ"ש ביד שאול סי' ר"ס דלכך במילה לא שייך מ"ע שהז"ג דהא ל"ש דמשועבדות לבעליהן דבעלים חייבים במילה וא"כ היא עשתה מה שבעלה מצווה ע"ש וא"כ גם כאן כיון דהכל חייבין א"כ אם לא תעשה היא הבעל חייב ולכך לא שייך מ"ע שהז"ג [...]

Les mots du jour à apprendre :

Inviter	אָזְמוֹן
Il a invité	אָזְמִין
Je l'ai invité	אָזְמִינְתִּיה

Programme du Mardi

L'étude aujourd'hui est dédiée pour la Réfoua Chéléma de

Chimon ben Juliette

3. Délimitation du cadre d'une MACZG

Qu'est ce qui définit une MACZG ? Y a-t-il selon vous plusieurs critères ?

רש"י מסכת קידושין דף כט עמוד א

שהזמן גרמא - שהזמן גורם לה שתבא

שם דף לד עמוד א

ותפילין - וקסבר לילה לאו זמן תפילין אי נמי שבת וי"ט לאו זמן תפילין הילכך כיון דאיכא שעתא דלא מיחייב בה זמן גרמא הוא

רמב"ם על משנה מסכת קידושין פרק א משנה ז

ומצות עשה שהזמן גרמה היא שחובת עשייתה בזמן מסויים, ושלא באותו הזמן אין חיובה חל כגון הסוכה והלולב והשופר והתפילין והציצית לפי שחובתן ביום ולא בלילה, וכל כיוצא באלו

תוספות מסכת קידושין דף כט עמוד א

אותו ולא אותה - וא"ת למ"ל קרא תיפוק ליה דמצות עשה שהזמן גרמא הוא שנימול בשמיני ללידתו ונשים פטורות וי"ל כיון דמיום השמיני והלאה אין לה הפסק לאו זמן גרמא הוא [...]

שם דף לד עמוד א

ותפילין וציצית - אף על גב דקיימא לן בהקומץ רבה (מנחות דף לו:): דלילה זמן תפילין והלכה ואין מורין כן מ"מ שפיר הוי מצות עשה שהזמן גרמא שהרי אין נוהגין בשבתות ובי"ט כדדרשין בפרק המוצא תפילין (עירובין דף צו.). לפי שאין צריכין אות דשבת גופא איקרי אות כדכתיב כי אות היא וציצית דחשבינן הכא מצות עשה שהזמן גרמא אומר ר"י דהיינו כרבי שמעון דבפרק התכלת (מנחות דף מג.) דסבר לילה לאו זמן ציצית הוא ופוסט נשים כדאיתא התם וכן הלכה [...]

Si un interdit extérieur à la Mitsva empêche de l'accomplir

חדושי המהרי"ט מסכת קידושין דף כט עמוד א

[...] ויש שהקשו בלאו הכי הו"ל מצוה שהזמן גרמא משום דלא מצי לממהל בשב' וי"ט ותי' כיון דבזמן דוח' את השב' לאו ז"ג הוא ופירווקיהו לאו פירוק' דבזמן נמי זמן גורם לה ביו' ולא בלילה ותו פדיון לעולם ליתיה בשבת מיהו קושי' מעיקר' לית' דאטו מעקה ושילוח הקן וכמה מצות שאין יכול לעשותן בשבת זמן גרמא מקרי אין הדבר כן אלא כל שמצותן נוהגת אחר עשייתן לעולם אף בשבתו וי"ט לאו ז"ג דעשייתן מחמת איסור נגעו בה שאין דוחין שבת אם נעשו בין בהיתר על ידי עכו"ם בין באיסור מי לא מתקיימ' מצוה

שו"ת אבני נזר חלק אורח חיים סימן תקט

א) כתב החינוך סוף פרשת תצא [מ' תר"ג] שאין נשים מצוות במחיית עמלק רק זכרים שהם בני מלחמה [ועל כן בזכירה פטורות] ותמוה. שהרי בהריגת ז' עממים כתב במצוה תכ"ה שנוהג בזכרים ובנקיבות. וכבר רימז בזה המשנה למלך בהגהותיו
ב) והנראה בזה דהנה החינוך כתב שגם על כל יחיד יש חיוב אם בא לידו אחד מזרע עמלק שיהרגנו. וזה מצוי גם באשה כענין סיסרא ויעל. ולמה כתב שהמצוה רק בזכרים שהם בני מלחמה. אך יש לומר דהוי מצות עשה שהזמן גרמא שאינו בשבת דלא חמור חיוב מיתה דעמלק משאר חייבי מיתות שאין דוחין שבת. בשלמא בשעת מלחמה נאמר [דברים כ'] עד רדתה אפי' בשבת [שבת יט ע"א]. אך כיון דלאו בנות מלחמה הן רק אם יבוא יחיד לידי' ואז לא ידחה שבת. וכיון דשבת לאו זמן מצוה זו בנשים חשוב שאינו זמנו כלל כדמוכח במשנה דכריתות פ"א בהמפלת אור לשמונים ואחד שמדמים ב"ה למפלת ביום שמונים שחל בשבת וב"ש לא השיבו רק משום ששבת ראוי לקרבן ציבור. אבל אם לא הי' חזי לשום קרבן הי' דומה ללילה. ואין להקשות כיון דזמן מצוה זו באנשים בשעת מלחמה. לא קשיא דקיימא לן [שבת סב ע"א] נשים עם בפני עצמם. וכיון דלנשים אין מחיית עמלק כלל בשבת. לא חשיב לגבייהו זמן מצוה זו כלל והוה לגבייהו זמן גרמא [וע' בספר הקנה בעניני מילה] [...]

Les mots du jour à apprendre :

Il l'a endommagé	אֶזְקָה
Elle a vieilli	אֶזְקִינָא
Il t'a endommagé	אֶזְקָה

Programme du Mercredi

L'étude aujourd'hui est dédiée pour la Réfoua Chéléma de

Dan ben David

Si la Mitsva est provoquée par autre chose que le temps

טורי אבן מסכת מגילה דף כ עמוד ב

[...] וכת"א אפי' למאי דפי' דמקרא ביכורים נוהג נמי בלילה אפ"ה תקשי ל"ל קרא לפטו' אשה ועבד מאשר נתת לי. הא מ"מ ה"ל מ"ע שהז"ג דנשי' פטורות. דהא תנן בפ"ק דביכורים מהחג ועד חנוכה מביא ואינו קורא. לק"מ דולטעמיך הא מן החנוכה ואילך אינו מבי' לגמרי. כדתני' בספרי ומייתי לה בפ"ב דפסחים (דף ל"ו) מקרא דכתיב אשר תביא מארצך כל זמן שמצויין על פני ארצך שלא כלו לחיה מן השדה. ואמאי אשה ועבד מביאין הא ה"ל מ"ע שהז"ג. אלא מאי אית לך למימר דלא מיקרי מ"ע שהז"ג אלא מצוה שאינו נוהג בכל זמן מצד עצמו כמצו' שיש ימים מיוחדים למצותן. א"נ שאינו נוהג בלילות אלא בימים לחוד מגז"ה"כ. אבל הא דמן חנוכה ואילך אינה זמן הבאה אינו מצד עצמן של הימים שגורמין שאינן בני הבאה. אלא דבר אחר גורם להם שאין מצויין על פני השדה ולא פוטרן הכתוב מן הבאה מצד עצמן של הימים אלא מפני דבר אחר. ואלו הי' מצויין עוד על פני השדה הי' הימים בני הבאה. וה"נ הא דמן החג אינו זמן קריי' אינו מצד עצמן של ימים. אלא ד"א גורם להן. דרחמנא אמר ושמחת בכל הטוב דהיינו בזמן שמחה כדאמ' בפ"ג דפסחים וזה אינו אלא בזמן קצירה ולקיטה שאדם שמח במעשיו. ואילו היו זמן קצירה ולקיטה אחר החג נמי הי' הימים מצד עצמן בני קריי'. הילכך לאו מ"ע שהז"ג הוא

דברי יחזקאל סימן מה

[ד] איברא דנראה להביא ראייה לדעת התורי"ד ממ"ש הרמב"ן לקמן (דף ל"ד) דהך תנא דקחשיב מ"ע [שאין הז"ג שיר טובא מורא וכבוד בכורים חלה כסוי הדם ראשית הגז מתנות ספירת העומר וכו' עכ"ל, ודבריו לכאורה תמוהין דהרי ספירת העומר הו"ל מ"ע שהז"ג וכמ"ש הרמב"ם (בפ"ז מתו"מ הלכ"ד) וכ"כ החינוך (מצוה ש"ו). ולפמ"ש י"ל דס"ל להרמב"ן דהא דמונין מיום ט"ז בניסן אינו מצד עצם הזמן שהוא המחייב במצוה דספירת העומר כמו ט"ו בניסן דמחייב במצוה, אלא משום דכתיב בקרא וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר וגו' ואלו היה זמן הבאת העומר ביום אחר ג"כ היו מחייבין בספירה נמצא דמה שספירת העומר יש לה זמן קבוע אינו אלא מצד ההכרח ולא מצד זמנו בעצמותו ובכה"ג לא חשיב זמ"ג. ודמי למצות מילה דאב אף על פי דאינה בלילה מ"מ כיון דאין הזמן בעצמות מצוה האב אלא במילת הבן ל"ח זמ"ג

Une Mitsva qui se répète dans le temps

(les passages avec petits caractères sont optionnels)

טורי אבן מסכת חגיגה דף טז עמוד ב

בני ישראל סומכין ולא בנות ישראל סומכות. הק' התוספות בספ"ק דקדושין (דף לו ע"א) למה לי למעוטי נשים מסמיכה תיפוק ליה דה"ל מ"ע שהז"ג שאין נוהג אלא ביום, ותיצו סד"א דאיתקש סמיכה לשחיט' דכתיב וסמך ושחט מה שחיטה כשירה בנשים אף סמיכה כן. וק"ל מ"מ קרא למעוטי נשים מסמיכה ל"ל דהא אפילו אי מקשית ליה לשחיטה מהאי הקישא לא אתיא דסמיכה איכא חיובא בנשים דהא שחיטה גופ' ליכא חיובא בנשים אלא רשות וא"כ סמיכה נמי הכי הוי ואכתי בני ישראל למעוטי נשים מסמיכה למה לי. דהא השתא נמי דממעט להו מבני ישראל נשים סומכות רשות מצד סמיכה עצמו אלא דאיכא איסורא מצד אחר כיון דאין חייבות בסמיכה ממילא אסורים לסמוך דהא עבדי עבודה בקדשים שלא במקום מצוה והא אי הוינן פטרי לנשים מסמיכה מטעמא דה"ל מצות עשה שהז"ג ממילא אסורין לסמוך משום עבודה בקדשים שלא במקום מצוה.

ול"נ דלק"מ דלא הוי מ"ע שהז"ג אלא כל היכא שהזמן הקבוע לה הוא קבוע ועומד בענין כשעבר

הזמן אזדא לה לגמרי ובטלה מצותה ואין לה תשלומין מעתה כשופר סוכה ולולב חגיגה וראי' כשעבר רגל זה ולא קיימיה בטלה מצוותן לגמרי ואף על גב דכשיחזור ויבאו רגלים אלו לאחר זמן הדר חייבים במצות הללו ההיא מצות בפ"ע הן ואינן תשלומין לאותן שלא קיים אלא חיוב מחדש הוא דהא אפי' קיימן עכשיו צריך לחזור ולקיימן להבא, אבל גבי סמיכה הא קביעת זמן שקבע תורה למצותו ביום דווקא ולא בלילה אין הלילה מבטל מצותו לגמרי אלא מפסקת דהלילה עצמה אינ' ראוי לסמיכה אבל אינ' מבטלת חיוב מצות סמיכה מהבעלים לגמרי אלא כשהאיר היום חוזר וניעור והדר הדרא עליה מצות סמיכה של קרבן זה גופא עליו ולעולם בכל יום בעמוד וסמוך קאי ואין זה מ"ע שהז"ג דהא אין הזמן גורם ביטול מצותו לגמרי ואינו אלא מפסיק מצד עצמו של זמן שאינו ראוי אבל חיוב המצוה מצד עצמו במקומ' עומדת והיא עצמה חוזרת למקומ' ביום ומצוה אחת היא,

שהרי חיוב מצות סמיכת קרבן זה על הבעל אינו אלא פעם אחת לעולם ואם היה סומך אתמול פקע חיוב מצוה זו לגמרי מעליו ואם לא סמך אתמול האי מצוה גופ' שחייב אתמול היא היא עצמה חוזרת וניעורת היום וחייב לקיימה, והכי נמי מצות ציצית ותפילין למאן דאמר אין נוהגין בלילה דחשיב ליה ברפ"י דעירובין (דף צ"ו ע"א) מצות עשה שהז"ג לפטור את הנשים ולא אמרינן דהלילה מפסקת ואינה מבטלת דהא בהאיר היום בכל יום ויום חוזר וניעורין וחייבין בהן, לא דמי למצות סמיכה דגבי ציצית ותפילין אין יום ויום ושעה ושעה תשלומין לחברתה שאם לא קיים ביום זה אין יום הבא תשלומין לו דהא אפי' אם קיימיה ביומו מחויב בהן למחר וחיובא בפני עצמו מצד עצמו וכן בכל שעה ושעה, לפיכך אי אין נוהגים בלילה הא ודאי אין זה הפסק לחוד אלא ביטול גמור שפטורין לגמרי ואין להן תשלומין בקיומן בשאר ימים דאינהו די להפקיע את עצמן מחיוב הרמיא עליו מצד עצמו מפני עצמן, דהא אפי' היו זמנן בלילה אכתי נמי מחויב בהו בשאר ימים וכיון דאין נוהגין בלילה ביטול ופטור גמור הוא ולא הפסק בלחוד וה"ל מ"ע שהז"ג מש"ה נשים פטורים מהן, משא"כ מצות סמיכה שאין חיוב רמי על הבעלים לעולם אלא פעם אחת בלחוד ואי עבד בשע' ראשונה שנתחייב בהן נפטר לעולם מחובת סמיכה מקרבן זה אלא דאי לא עבד יש לו תשלומין לעולם, הא דלילה אינו זמנו אין זה ביטול ופטור לגמרי דמה לי אם היה נוהג בלילה היה סומך בלילה וממילא נפטר בימי' הבאים מה לי אם לילה אינו זמנו מ"מ לא נגרע ממצותו כלום ומחויב לעשותו ביום וחיוב הלילה אינו מעדיף במצוהו כלל. ופטורה אינ' מורדת דהא סוף סוף המצו' נתקיימה כהלכתה אם אינו נוהגת אלא בימים לחוד כמו שאם הי' נוהגת בלילה אין פטור הלילה אלא הפסק בעלמא ואין זה זמן גרמא ואי לא דמיעטה קרא ה"א דנשים חייבות בהן. ובהכי נמי ניחא לי הא דהקשו התם התוס' בפ"ב דמגילה (דף כ' ע"א) בשם הר"א כיון דאין מוהלין אלא ביום ל"ל אותו ולא אותה דאין אשה מחויבת למול את בנה בפ"ק דקידושין (דף כט ע"א) תיפוק ליה דה"ל מ"ע שהז"ג כיון דאינו נוהג בלילה דכתיב ביום השמיני ביום ולא בלילה. ולמאי דפי' לק"מ דמילה נמי אין קביעת זמן שקבעה תורה ביום דווקא ולא בלילה מבטל את מצותו לגמרי ואינ' אלא מפסקת בלחוד דהא אין מצות האב על בן זה למולו אלא פעם אחת לחוד, א"כ במה שאינו נוהגת בלילה אין מצותו נגרעת כלל ע"י זה ואם היתה נוהגת נמי בלילות לא מעלה ולא מוריד למצותו דאם היו מוהלו בלילה אינו מוהל שוב ביום ולעולם אינו נפטר מלמול אותו בן ובשביל שאינו נוהג בלילה אין זה מ"ע שהז"ג ואינו אלא הפסק בעלמא כיון דנוהג בימים לעולם, ואי לא מיעטה קרא הוה אמינא נשים חייבות

Les mots du jour à apprendre :

Semer	אַזְרָעִי
Je sèmerai	אַזְרַע
Frère	אַחָא

Programme du jeudi

L'étude aujourd'hui est dédiée pour la Réfoua Chéléma de

Chimon ben Juliette

3. Le niveau du Ptour

Si la femme accomplit une MACZG, est-ce considéré comme une Mitsva (comme quelqu'un de Eno Metsouvé Véossé) ou bien c'est considéré comme une action sans Mitsva, voire même une Avera de Bal Tossif ?

תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף לג עמוד א

אין מעכבין את התינוקות מלתקוע. הא נשים - מעכבין. והתניא: אין מעכבין לא את הנשים ולא את התינוקות מלתקוע ביום טוב - אמר אביי: לא קשיא; הא - רבי יהודה, הא - רבי יוסי ורבי שמעון. דתניא, דבר אל בני ישראל - בני ישראל סומכין ואין בנות ישראל סומכות, דברי רבי יהודה. רבי יוסי ורבי שמעון אומרים: נשים סומכות רשות
רש"י מסכת ראש השנה דף לג עמוד א
הא נשים מעכבין - דפטורות לגמרי, דמצות עשה שהזמן גרמא הוא, וכי תקעי - איכא בל תוסיף. סומכות רשות - אלמא, אף על גב דפטרינהו קרא - ליכא איסורא, והוא הדין למצות עשה שהזמן גרמא

תלמוד בבלי מסכת סוכה דף מב עמוד א

משנה. מקבלת אשה מיד בנה ומיד בעלה, ומחזירתו למים בשבת, רבי יהודה אומר: בשבת מחזירין, ביום טוב מוסיפין, ובמועד מחליפין. קטן היודע לנענע חייב בלולב גמרא. פשיטא: - מהו דתימא: הואיל ואשה לאו בת חיובא היא, אימא לא תקבל - קא משמע לן
רש"י מסכת סוכה דף מב עמוד א
קא משמע לן - כיון דראוי לנטילת אנשים - תורת כלי עליו, ומותר בטלטול לכל

ספר אור זרוע חלק ב - הלכות סוכה סימן שיד

[ב] מתני'. מקבלת אשה מיד בנה ומיד בעלה את לולביהן ולא אמרי' קא מטלטלה מידי דלא חזי לה [...] פשיטא מהו דתימא הואיל ואשה לאו בת חיובא היא אימא לא דלגבה איכא איסור טלטול קמ"ל כיון דראוי לאנשים תורת כלי עליו ומותר בטלטול לכל. מיכן אני המחבר לומד לנשים [שלא] לברך על כל מ"ע שהז"ג דאי יכולות לברך מאי איריא משום דראוי לאנשים תיפוק לי דראוי לה לעצמה ליטול ולברך מיהו רש"י שפי' כך לטעמי' שהוא אוסר להם לברך כדפרישית בהלכות ראש השנה אבל ר"ת מתיר להם לברך הוא יפרש דאשה לאו בת חיובא היא ואסורה לטלטלו שלא לצורכ' קמ"ל כיון שהרשות בידה ליטלו ולברך עליו הו"ל תורת כלי עליו לגבי דידה מיהו נראין דברי רש"י. והא דקתני בשבת מחזירין היינו מן התורה שנטילת לולב נוהגת בשבת מדאוריית

חידושי הר"ן מסכת ראש השנה דף לג עמוד א

ר' יוסי ור' שמעון אומר נשים סומכות רשות לענין הלכה נקיטי' כר' יוסי ור' שמעון דר' יוסי נמוקו עמו. ואף על גב דסתם מתני' מוכח דאין בנות ישראל סומכות מדקתני אין מעכבין את התינוקות מלתקוע. ומשמע דהא נשים מעכבין אפילו הכי כיון דאמר ר' בפרק בתרא דעירובין (דף צ"ו) דמיכל בת שאול היתה מנחת תפלין ולא מיחו בידה חכמים ואשתו של יונה היתה עולה לרגל ולא מיחו בידה חכמים והיינו כמאן דאמר נשים סומכות רשות נקיטי' הכי דמעשה רב הלכך אם רצו נשים לעשות כל מצות עשה שהזמן גרמא הרשות בידן

ראבי"ה חלק ב - מסכת מגילה סימן תקצז

[...] דקיימא לן כרבי יוסי דנשים סומכות רשות, דרבי מאיר ורבי יהודה ורבי יוסי הלכה כרבי יוסי. ואף על גב דרבי יהודה ורבי יוסי בברייתא וסתמא במתניתין והלכה כסתם, וסתם לן בראש השנה כרבי יהודה דתנן אין מעכבין את התינוקות מלתקוע, ודייקין התם הא נשים מעכבין, קיימא לן דמעשה רב,

דמיכל בת שאלו היתה מנחת תפילין ולא מיחו בידה, ואוקימנא לה בפרק המוצא תפילין כרבי יוסי.
 ופירוש לא מיחו שהיו מתעסקין בהם (שלא) שיעשו, מדלא קתני שלא ברצון חכמים כההיא [ד]מקום
 שנהגו, כדאמרינן בחגיגה והביאונוה לעז[רת נשים] לעשות נחת לנשים, שמע מינה דמתעסקין בהן.
 [ו]כיון דקצת מצוה היא [...]

דברי יחזקאל סימן כח

(Passages en petits caractères optionnels)

בענין עשה דוחה ל"ת

א] גרסינן בכתובות (דף מ' ע"א) עלה דמתניתין דהאונס שותה בעציצו נמצא בה דבר ערוה או שאינה ראויה לבא
 בישראל אינו רשאי לקיימה שנאמר ולו תהי' לאשה וניתי עשה ולידחי ל"ת ומשני כי אמרינן עשה דוחה ל"ת כגון
 מילה בצרעת דאי אפשר לקיימה לעשה אבל הכא אי אמרה לא בעינא מי איתיה לעשה כלל, וכתב הרמב"ן ז"ל
 פ' אחר מי איתא לעשה כלל ולא אשכחן עשה דקיל שברשות אדם לבטלו מעיקרא שיהא דוחה ל"ת, דלא גלי לן
 רחמנא בכי האי עשה, ודמי לעשה שאינו שוה בכל דלא דחי, ואי קשיא סדין בציצית דמצי למיפטר נפשיה בטלית
 של צמר ואפ"ה דחי התם עשה מיהא איתיה אבל עשה דאי בעי ליתא כלל לא דחי זה נ"ל עיקר עכ"ל, ולכאורה
 הדברים מתמיהין מאד דאם נימא דעשה שאינו שוה בכל לא דחי א"כ כלאים בציצית היכי דחי הא ציצית הו"ל
 מ"ע שהז"ג לדין דקיי"ל לילה לאו זמן ציצית והו"ל אינו שוה בכל שאינו בנשים וכמ"ש התוס' ביבמות (דף ה'
 ע"ב) ד"ה טעמא שהקשו דלהס"ד דעשה דוחה ל"ת שיש בו כרת קרא דכלאים בציצית ל"ל, ותירצו דסד"א כיון
 דציצית הו"ל אינו שוה בנשים לא לידחי ע"ש, וכ"כ עוד ד"ה ואכתי דמה שאינו נוהג בנשים הו"ל טפי אינו שוה
 בכל ממה שאינו נוהג אלא בכהנים יעושה, ואפילו לדעת ר"ת בתוס' חולין (דף ק"י) ד"ה טלית דכלאים בציצית
 שרי לגמרי ואפילו בזמן דליכא מצוה אלמא דלא בעי כל תורת דחיה, היינו משום דכיון דשרי במקום מצוה שרי
 לגמרי וכן מתבאר מדברי הרא"ש בהלכות ציצית ועיין בש"א (סימן ל), אבל אי נימא דעשה שאינו שוה בכל לא
 דחי א"כ ליכא תורת דחיה לעולם ושוב לא אשתרי, ועוד מדברי הרמב"ן בפ"ק דיבמות נראה דלא קאי בשיטת
 ר"ת יעושה

ונראה דס"ל לרמב"ן דשאני נשים במ"ע שהז"ג דאע"ג דפטרינהו רחמנא מ"מ אי מקיימי הו"ל

עשה גמורה דלא פטרינהו רחמנא אלא מחיוב המצוה בלבד, שהרי דעת ר"ת בקדושין (דף ל"א)
 דנשים מברכות על מ"ע שהז"ג, והרמב"ן (שם) והר"ן סוף ר"ה הסכימו לדעתו מטעם דשייכי במצוה
 כיון דנוטלת עליה שכר ע"ש, וה"ט דקיום מצוה יש להם ומשו"ה מברכות דעיקר ברכה ניתקנה על קיום
 המצוה, וכן נראה קצת ראייה דמה שאין הנשים מצוות לא מיגרע עי"ז גוף המצוה, שהרי התוס' שם
 כתבו לדמות נשים במ"ע שהז"ג לסומא בכל המצוות, ואם נימא דמי שאינו מצווה אין לו קיום מצוה כלל
 מאי קאמר רב יוסף מריש הו"א מאן דאמר לי דסומא פטור מן המצוות עבידנא יומא טבא והלא מפסיד
 גוף כל המצוות וכמ"ש התוס' להוכיח כו"ב לענין הברכות, וע"כ מוכח מזה דאי מקיים יש לו גוף
 המצוה, ואפילו לפי"מ דמסיק רב יוסף דגדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה לא בא לגרוע עי"ז גוף
 קיום המצוה אלא דהך תוספת שכר דמצווה הוא מטעם שדואג ומצטער יותר ממי שאינו מצווה כמ"ש
 התוספות, והך חילוקא איכא גם בין מצווה להמצווה דמי שדואג יותר שכרו הרבה יותר אבל אין בזה
 גריעותא בגוף קיום המצוה כלל

ולפ"ז נראה דס"ל לרמב"ן דמאחר דגם בנשים איכא קיום מצוה דמ"ע שהז"ג שייך בהו גם תורת

דחיה לדחות ל"ת משום דלענין דחיה לא בעי כלל עשה חיובית, אלא דכל שמקיים גוף המצוה הרי
 הקיום דוחה ל"ת, ולפ"ז בכלאים בציצית שייך דחיה אפילו לנשים דהו"ל עשה השוה בכל, ומ"ש
 הרמב"ן דדמי לעשה שאינו שוה בכל דלא דחי כוונתו לעשה כי האי שאינו שוה בכל בעיקר קיימה כמו
 אי אמרה לא בעינא דליכא אפילו קיום מצוה. ועיין פ' רמב"ן עה"ת (פ' יתרו כ' ח') שכתב ז"ל, מ"ע
 גדולה ממצות ל"ת כמו שהאבה גדולה מהיראה כי המקיים ועושה בגופו ובממונו רצון אדוניו הוא
 גדול מהנשמר מעשות הרע בעיניו ולכן אמרו דאית עשה ודחי ל"ת, ומפני זה יהיה העונש במצות ל"ת
 גדול וכו' עכ"ל, ועיין בס' תוספות יוהכ"פ ביומא (דף פ"ו) שתמה ע"ד הרמב"ן אלו מהש"ס דשם ומכמה
 דוכתי דמבואר דל"ת חמיר מעשה, אכן כבר כתב בספר דברי אמת (בקונטרס ששי) ליישב דבריו
 היטב יעו"ש, ועכ"פ נראה בעליל מדברי רמב"ן אלו דאפילו במ"ע שאינה חיובית אלא שמקיים גוף
 המצוה בלבד סגי לענין דחיה

Les mots du jour à apprendre :

Il a fermé	אָפּט
Elle l'a saisi	אָפּדָתְיָהּ
Sur sa pointe	אָפּוּדְיָהּ

Biographies:

שואל ומשיב -- Choel ouchiv

Rabbi Yossef Chaoul Nathanson fut un des Rabbanim et Possek les plus célèbres du 19ème siècle. Il est né en 1810 à Berezhany, en Galice (aujourd'hui l'ouest de l'Ukraine). Il était le fils du Rav Aryeh Lebusch Nathanson, du « Bet E-I ». Il a étudié le Talmud à Lviv (Lemberg) avec son beau-frère Rav Mordekhai Zeeb Ettinger. Dans les années 1830 à Lemberg - alors sous le règne de l'Empire autrichien - il fonda un groupe d'étude informel sous sa tutelle ; cette Yeshiva a attiré certains des étudiants les plus brillants de Galice. En 1857, il est nommé au poste de Rav de cette célèbre communauté de Lviv (Lemberg) où il officie pendant 18 ans et très rapidement, il fut reconnu comme un des grands Poskim de sa génération et était souvent consulté pour des questions contemporaines (il a été l'un des premiers à autoriser l'utilisation de machines dans la cuisson de Matzah).

Il est l'auteur de plusieurs ouvrages importants, le Chout Choel Oumechiv, ainsi que des commentaires sur le Tanakh, le Choulh'an Aroukh, la Mishna etc ... En collaboration avec son beau-frère Rav Ettinger, il écrivit le Maguen Guiborim, commentaire célèbre sur le Choukhan Aroukh Orakh H'aïm. Il a également écrit des gloses à de nombreux (plus de 300) autres ouvrages et d'innombrables approbations aux livres d'autres auteurs.

שאגת אריה טורי אבן, - Tourei Even, Chaagat Aryeh

Rav Aryeh Leib Ben Acher Ginzburg (selon certains ce n'est pas son nom de famille), surnommé "Baal Hatosfot", connu de façon plus célèbre sous le nom de Chaagat Ariyeh, est né en Lituanie environ en 1695. Considéré comme l'un des Grands de sa génération, il fut Rav et Roch Yechiva à plusieurs endroits en Lituanie, célèbre pour son génie particulier. En 1750, il est nommé Rav de Voloz'in, (il fut le Rav du célèbre Rabbi H'aïm Mivoloz'in) où il écrivit le Chaagat Aryeh (Commentaires Halah'iques sur le Choulh'an Aroukh Orakh H'aïm), sur lequel il témoigne ne pas avoir inclus les nombreux développements de Pilpoul échangés avec ses élèves ... Il devint le Rav à Metz en France en 1765, mais une dispute avec sa congrégation l'amena à refuser d'entrer dans la synagogue sauf pour donner quatre sermons par an. Malgré cela, il conserva son poste jusqu'à sa mort à Metz le 23 juin 1785, et surtout il y fut le Roch Yechiva pendant plus de 20 ans.

Il écrivit aussi le Tourei Even et le Guevourat Ari, commentaires célèbres sur le Talmud.

Liste des 55 Sougiot étudiées sur Matmidim

Sougiot de Brah'ot		Sougiot sur les H'aguim	
1. Birkot Hatorah	17. Birkat Haguefen	34. Birkat Hagomel (2)	Hanouka
2. Choméa Kéoné	18. Natei Incheï	38. Chéhéh'éyanou sur un nouveau fruit	8. Emplacement de la Hanoukia
3. Arévout	19. Birkat Haréah'	39. Chéhéh'éyanou sur un nouveau Keli	44. Ner Ich oubeto
4. Kavana dans le Chema	22. Les jus	40. Chéhéh'éyanou sur les Mitsvot	45. Ner Ich oubeto (2)
5. Position pour le Chema	23. Trima	41. Hatov Véhamétiv sur le vin	Pourim
6. Méah Brah'ot	24. Pat Kisnin (1)	42. Cheva Brah'ot (1)	16. Michloah' Manot et Matanot Laevyonim
7. Amen Yetoma	25. Pat Kisnin (2)	43. Cheva Brah'ot (2) – Panim H'adachot	Pessah
9. Les quantités pour les Brah'ot	26. Les Apéritifs	46. Birkat Halevanah	20. Biour H'amets
10. Les Brah'ot de consommation	27. Zimoun (1)	47. H'azarat Hachats' (1)	Sefirat Haomer
11. Brah'a Chééina Tsrih'a	28. Zimoun (2)	48. H'azarat Hachats' (2)	21. Un seul grand compte
12. Ikar Vétafel	29. Zimoun (3)	49. H'azarat Hachats' (3)	Roch Hachana
13. Mééin Chaloch	30. Zimoun (4)		35. Les trois Livres
14. Brah'a sur un interdit	31. Zimoun (5)		Soukot
15. Anigrone	32. Tefilat Haderekh		36. Mitstaer
	33. Birkat Hagomel		
Sougiot générales			
37. Bal Tossif	53. Mitsva bo yoter Mibichlouh'o		
50. Tokh Kédé Dibour	54. Mitsvot lav lihanot nitanou		
51. Ein Chaliah' Lidvar Avera (1)	55. Mitsvat Assei Chehazman grama (1)		
52. Ein Chaliah' Lidvar Avera (2)			

Bon Limoud sur Matmidim !